Vasiyetname İptalinde Tenkis Talebi

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Hukuk Genel Kurulu	29.04.2026	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2025/247	2026/282	TMK 557, TMK 560, TMK 571, HMK 26, HMK 140

ÖZET

Annenin beş taşınmazı bir çocuğuna vasiyet etmesi üzerine açılan iptal davasında dilekçede yasal payın çiğnendiği söylenmiş ve nispi harç yatırılmıştı. HGK, usule aykırı ön inceleme tutanağının bağlamadığını, davanın terditli tenkis istemini de içerdiğini kabul ederek direnmeyi bozdu.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/vasiyetname-iptali-davasinda-terditli-tenkis-hgk-2026-282/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Hukuk Genel Kurulu 2025/247 E. , 2026/282 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ : Konya Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesi

SAYISI : 2024/1852 E., 2024/2303 K.

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin 09.05.2024 tarihli ve

2023/1975 Esas, 2024/2480 Karar sayılı BOZMA kararı

Taraflar arasındaki vasiyetnamenin iptali davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacılar vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun kabulü ile karar gerekçesi düzeltilmek suretiyle davanın reddine verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararının, davacılar vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 7. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Bölge Adliye Mahkemesi tarafından Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

Direnme kararı davacılar vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten sonra Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan gündem ve dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacılar vekili dava dilekçesinde; tarafların kardeş olduklarını ve kök muris olan anneleri 01.07.1934 doğumlu ...'ın 29.12.2017 tarihinde öldüğünü, Zonguldak 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 19.06.2018 tarihli ve 2018/340 Esas, 2018/448 Karar sayılı veraset ilâmından da anlaşılacağı üzere davacılar ve davalının murislerine 1/5 oranında mirasçı olduklarını, murisin Bolvadin 2. Noterliğince düzenlenen 02.11.2011 tarihli ve ... yevmiye numaralı vasiyetname ile adına kayıtlı beş parça taşınmazını davalıya bıraktığını, somut olayda müvekkilleri bakımından mirasçılıktan çıkarma koşulları oluşmadığı hâlde dava konusu vasiyetname ile davacıların mirasçılıktan çıkarıldıklarını, sebep belirtilmeden yapılan mirasçılıktan çıkarma işleminin geçerli olmadığını, dolayısıyla saklı paylı mirasçı olan davacıların mirasçılıklarının devam ettiğini, murisin dava konusu vasiyetnameyi mal kaçırma kastıyla düzenlediğini ileri sürerek haksız, mesnetsiz, hukuka ve hakkaniyete aykırı vasiyetnamenin iptalini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; tüm iddiaları inkârla, davanın hak düşürücü süre dolduktan sonra açıldığını, davacıların vasiyetten haberdar olduğunu, müvekkilinin 1991 yılından beri annesi ile birlikte yaşadığını ve maddi-manevi bütün ihtiyaçlarını giderdiğini, buna karşılık davacıların anneleri olan vasiyetçiye kötü davrandıklarını, 2002 yılında yaşanan deprem nedeniyle murisin bütün haklarının davacılardan ... tarafından alındığını, diğer yandan vasiyete konu taşınmazların murise kendi ailesinden intikal ettiğini, bunun dışında murise ait başkaca malvarlıklarının bulunduğunu, bu nedenle vasiyetnamenin tasarruf nisabını aşıp aşmadığı noktasında hesap yapılması gerektiğini ileri sürerek davanın reddini savunmuştur.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

1. İlk Derece Mahkemesinin 31.10.2019 tarihli ve 2019/7 Esas, 2019/444 Karar sayılı kararı ile; somut olayda tarafların kök murisi olan ...'nın 1934 doğumlu olup vasiyetname düzenlendiği tarihte 77 yaşında olduğu, vasiyetnameye dayanak hekim raporunda murisin akıl sağlığının yerinde olduğunun belirtildiği, diğer yandan vasiyetnamenin iptali sebeplerinin 4721 sayılı Kanun'un 5 57... . maddelerinde sınırlı sayıda gösterildiği ve davacılar tarafından bu nedenlerden hiçbirisine dayanılmadığı gibi delil de gösterilmediği, saklı payın ihlâli hususunun ise tenkis davasının konusunu oluşturacağı dolayısıyla eldeki davada bu talebin incelenemeyeceği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

2. İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

3. Bölge Adliye Mahkemesinin 10.11.2020 tarihli ve 2020/242 Esas, 2020/1421 Karar sayılı kararı ile; dava konusu vasiyetnamenin yasal unsurları taşıdığı, bu nedenle iptalini gerektirir bir eksikliğin

bulunmadığı yönündeki İlk Derece Mahkemesi tespitlerinin yerinde olduğu ancak dava dilekçesi ile murisin mahfuz hisseleri aşan tutarda vasiyette bulunduğunun ileri sürüldüğü, istinaf dilekçesinde de buna ilişkin iddiaların tekrarlandığı gözetildiğinde, davacıların tenkis talepleri yönünden de inceleme yapılarak işin esası hakkında bir karar verilmesi gerekirken yanılgılı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm kurulmasının doğru görülmediği gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılarak, yeniden yargılama yapılmak üzere dosyanın mahalline iadesine karar verilmiştir.

4. İlk Derece Mahkemesinin 15.09.2022 tarihli ve 2020/407 Esas, 2022/522 Karar sayılı kararı ile; murisin ölüm tarihi esas alınarak yapılan tereke hesabına ilişkin denetim ve hüküm kurmaya elverişli 23.05.2022 tarihli bilirlişi raporuna göre davacıların saklı paylarının zedelenmediği, dava konusu vasiyetname ile davalı yararına yapılan kazandırmanın mirasbırakanın tasarruf oranı içinde kaldığı, böyle olunca davacıların saklı paylarında bir ihlâlin bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

B. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin 23.01.2023 tarihli ve 2022/2284 Esas, 2023/159 Karar sayılı kararı ile; dava dilekçesinde davacıların açıkça tenkis isteminde bulunmadıkları gibi saklı payların ihlâl edildiğini ileri sürerek vasiyetnamenin iptalini talep etmedikleri, dolayısıyla eldeki davanın tenkis davası olarak nitelendirilmesine olanak bulunmadığı, davaya konu vasiyet incelendiğinde murisin iştirak hâlinde malik olduğu beş parça taşınmazını davalıya vasiyet ettiği, bunun dışında murisin temlik dışı terekesinin mevcut olduğu, belirli mal vasiyetine ilişkin vasiyetname ile davacıların mirasçılıktan çıkartılmadığının sabit olduğu, TMK'nın 557. maddesinde yer alan vasiyetnamenin iptali sebeplerinin eldeki davada mevcut olmadığı, böyle olunca İlk Derece Mahkemesi karar gerekçesinin belirtilen şekilde düzeltilmesi gerektiği gerekçesiyle istinaf başvurusunun kabulü ile davanın reddine karar verilmiştir.

V. BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Bozma Kararı

1. Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.
2. Yargıtay 7. Hukuk Dairesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile "...Somut olayda, dava dilekçesinde vasiyetnamenin saklı payları ihlal ettiği de ileri sürüldüğünden uyuşmazlık, vasiyetnamenin iptali terditli tenkisi istemine ilişkindir. Buna karşın Bölge Adliye Mahkemesince tenkise ilişkin inceleme yapılmaması ve gerekçenin düzeltilerek yeniden hüküm kurulmasına

rağmen İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırılmaması doğru görülmediğinden hükmün bozulması gerekmiştir..." gerekçesiyle karar oy çokluğuyla bozulmuştur.

B. Bölge Adliye Mahkemesince Verilen Direnme Kararı

Bölge Adliye Mahkemesinin ilâm başlığında tarih ve sayısı belirtilen kararı ile önceki kararda yer alan gerekçenin yanında; somut olayda davacıların açıkça tenkis talebinde bulunmadıkları gibi saklı paylarının ihlâl edildiği iddiasıyla vasiyetnamenin iptalini de talep etmedikleri, dolayısıyla davanın tenkis davası olarak nitelendirilmesine olanak bulunmadığı gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

VI. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Direnme kararına karşı süresi içinde davacılar vekili tarafından temyiz isteminde bulunulmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacılar vekili temyiz dilekçesinde; davada tenkis talebinin ileri sürüldüğünü, dolayısıyla bu yönde araştırma ve inceleme yapılması gerektiğini ileri sürerek hükmün bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

C. Uyuşmazlık

Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; somut olayda davacıların vasiyetnamenin iptali istemi yanında, tenkis talebinde de bulunup bulunmadıkları noktasında toplanmaktadır.

D. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 531 ilâ 571. maddeleri.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 24, 25, 26... . maddeleri.

2. Değerlendirme

1. Uyuşmazlığın çözümü için vasiyetnamenin iptali ve tenkis davaları hakkında açıklama yapılmasında yarar vardır.

2. Vasiyet, bir kimsenin (gerçek kişi) bizzat yapacağı ölüme bağlı bir tasarruf olup, amacı bütün mamelekini veya muayyen bir malını gerçek veya tüzel bir şahsa mülkiyetinin devrinin yapılmasıdır. TMK'nın 557. maddesinde vasiyetnamenin iptali sebepleri sınırlı olarak sayılmış olup, bunlar; ehliyetsizlik, vasiyetnamenin yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucunda yapılmış olması, tasarrufun içeriğinin bağlandığı koşullar veya yüklemelerin hukuka veya ahlâka aykırı olması ve son olarak da tasarrufun kanunda öngörülen şekillere uyulmadan yapılmış olması hâlleridir.

3. Türk Medeni Kanunu'nun 557. maddesinde sayılan sebeplerin bulunması hâlinde vasiyetnamenin iptali gerekir. Bu sebepler dışında kalan durumlara dayanılarak ölüme bağlı tasarrufun iptali istenilemez ancak saklı paylı mirasçılar, saklı paylarının ihlâli hâlinde tenkis talebinde bulunabilirler.
4. Tenkis kelime olarak; indirme, azaltma veya eksiltme anlamını gelmektedir. TMK'nın 560. maddesi hükmü uyarınca; saklı paylarının karşılığını alamayan mirasçılar, mirasbırakanın tasarruf edebileceği kısmı aşan tasarruflarının tenkisini dava edebilirler. Tenkis davası açılabilmesi için mirasbırakanın yapmış olduğu sağlararası bağışlamaları veya ölüme bağlı tasarrufları ile, tasarruf oranını aşmış olması ve mirasçının saklı payının ihlâl edilmiş olması gerekir. Tenkis davası kural olarak saklı paylı mirasçılar, istisnaen de saklı paylı mirasçıların alacaklıları veya saklı paylı mirasçının iflası hâlinde iflas dairesi tarafından açılır (TMK md. 562). Dolayısıyla saklı payın ihlâl edilmesinin yaptırımının, tenkis davası olduğu şüphesizdir.

5. Tenkise tâbi tasarruflar yasada sınırlı şekilde sayılmıştır. Bunlar dışındaki tasarruflar tenkise tabi olmayıp, mirasbırakanın tasarruf özgürlüğü sınırları içinde kalır. Tenkise tâbi tasarruflar, ölüme bağlı ve sağlararası olmak üzere iki başlık altında ele alınmıştır. Hakkında tenkis davası açılacak tasarruf, ister ölüme bağlı ister sağlararası tasarruf olsun; yapıldığı anda geçerli, bünyesinde aksaklık bulunmayan işlemlerdir. Tenkis, saklı pay tamamlanıncaya kadar, önce ölüme bağlı tasarruflardan; bu yetmezse, en yeni tarihlisinden en eskisine doğru geriye gidilmek üzere sağlararası kazandırmalardan yapılır (TMK md. 570/1). Kanun koyucu ölüme bağlı tasarrufun saklı payları ihlâl etmesi hâlinde ve sadece saklı paylar tamamlanıncaya kadar tenkis davası açılabileceğini düzenlemiştir. Buna karşılık tasarruf, sağlararası bir tasarruf ise öncelikle denkleştirmenin söz konusu olup olamayacağı incelenir.

6. Tenkis davasının amacı, saklı payın alınmasıdır. Tenkis davası ile ölüme bağlı tasarrufların iptali davasından farklı olarak, mirasbırakanın yaptığı hiçbir eksiklik ve sakatlığın bulunmadığı bir işlemin tamamen veya kısmen kaldırılması istenmemektedir. Tenkis davası, sadece saklı payın alınabilmesine ilişkin bir yaptırımı içermektedir (doktrindeki bir esere atıf).

7. Somut olayda, medeni yargılamaya hakim olan ilkelerin de açıklanması gerekmektedir. Belirtilmelidir ki; Hukuk Muhakemeleri Kanunu, mülga 1086 sayılı Kanun'dan farklı olarak medeni yargılamaya egemen olan ilkelere, müstakil bir bölüm ve sistematik bir düzen içerisinde yer vermiştir. Bu ilkeler esasen, kanun koyucunun medeni yargılama alanında benimsemiş olduğu eğilimin ve yapmış olduğu tercihlerin göstergesini oluşturmaktadır.

8. Medeni hukuk yargılamasına hakim olan ilkelerden ilki tasarruf ilkesidir (HMK md. 24). Özel hukukta egemen olan irade özerkliği ilkesinin, medeni usul hukuku alanındaki yansımasını bu ilke oluşturur. Tasarruf ilkesi uyarınca; yargılama sürecinin başlatılmasında, konusunun belirlenmesinde ve sona erdirilmesinde, taraf iradeleri egemendir. Medeni yargı alanında, mahkemenin bir hukuki uyuşmazlığı inceleyip karara bağlayabilmesinin ön şartı, o uyuşmazlığın taraflarca mahkeme önüne taşınmış bulunmasıdır. Diğer yandan; yargılama konusunu belirleme hakkı, davanın taraflarına ait olduğundan, davacı dava dilekçesinde mahkemece kendisine sağlanmasını istediği hukuki korumanın içeriğini açık bir şekilde ortaya koymalıdır.

9. Medeni hukuk yargılamasına hakim olan ilkelerden bir diğeri, tasarruf ilkesi ile organik bir ilişkisi de bulunan taleple bağlılık ilkesidir (doktrindeki bir esere atıf). Bu ilke uyarınca hâkim, tarafların talepleri ile bağlıdır. Kanunlarda gösterilen sınırlı sayıdaki istisnalar bir kenara bırakılacak olursa talepten fazlasına veya talepten başka bir şeye karar veremez. Fakat hâkimin duruma göre talep sonucundan daha azına karar vermesinin önünde engel yoktur (HMK md. 26). Taleple bağlılık ilkesi, medeni yargılama hukukunda bireylere ait menfaatlerin korunmasının esas olması ve tarafların eşitliği kuralının somut bir yansıma biçimidir. Anılan ilkenin uygulama alanı; kümülatif dava yığılmasının varlığı hâlinde, dava dilekçesinde ileri sürülen her bir talebin ayrı ayrı gözetilmesi gerekliliğini kapsar (doktrindeki bir esere atıf).
10. İddia ve savunmanın dayanağını oluşturan maddi vakıalarla, ispat araçlarının taraflarca mahkeme önüne getirilmesini öngören yargılama hukuku ilkesine ise taraflarca getirilme ilkesi denir (HMK md. 25). Kanunda öngörülen istisnalar dışında, hâkim, iki taraftan birinin söylemediği şeyi veya vakıaları kendiliğinden dikkate alamaz ve onları hatırlatabilecek davranışlarda dahi bulunamayacağı gibi kendiliğinden delil de toplayamaz. Zira özel hukukta kamu yararı değil, birey yararının korunması esas alınmıştır. Nitekim aynı ilkeler Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 08.10.2025 tarihli ve 2024/7-351 Esas, 2025/602 Karar sayılı kararı ile de aynen benimsenmiştir.

11. Eldeki davaya gelince; davacılar vekilinin 24.12.2018 tarihli dava dilekçesi incelendiğinde öncelikli olarak vasiyetnamenin iptalinin talep edildiği anlaşılmaktadır. Ne var ki dilekçenin üçüncü bendinde; murisin hiç bir sebep göstermeden ve herhangi bir gerekçe belirtmeden diğer mirasçıların yasal payını çiğneyerek davalıya mirasının tamamını bıraktığı belirtilmiş, altıncı bentte mirasçıların haklarını geri kazanması talep edilmiştir. Diğer yandan dava dilekçesinde "Harca Esas Değer" bölümüne yer verilmiş ve "henüz doğan değer belli olmadığından şimdilik 1.000 TL (bilirkişi incelemesi sonucu artırılmak üzere)" şeklinde beyanda bulunulmuştur. Bilindiği üzere vasiyetnamenin iptali davaları; sadece vasiyetnamenin geçersizliğinin tespitine ilişkin olup, taşınmazın aynına ilişkin bir uyuşmazlık içermezler. Bu nedenle vasiyetnamenin iptali davaları için nispi harç uygulanmaz, sadece maktu harç alınır. Buna karşılık dava; vasiyetnamenin iptali ve tenkis şeklinde terditli açıldığı takdirde vasiyetnamenin iptali kısmı maktu harç ile harçlandırılır ve tenkis istemi bakımında ayrıca nispi harç alınır. Dosyada mevcut Afyonkarahisar mahkemeler veznesine ait 24.12.2018 tarihli sayman mutemedi alındısına göre davacı tarafından; maktu harç yanında, dava dilekçesinde gösterilen parasal değer üzerinden nispi harç yatırıldığı anlaşılmıştır. Diğer yandan İlk Derece Mahkemesince 14.03.2019 tarihinde yapılan ön inceleme duruşmasında davanın "Davanın vasiyetnamenin iptali" istemine ilişkin olduğu şeklinde belirlemeye yer verildiği görülmüştür. Öyle ise uyuşmazlığın çözümü için hem yazılı yargılama usulü, hem de basit yargılama usulünde yargılama aşamalarından biri olan ön inceleme aşaması üzerinde önemle durulmalıdır.

12. Yazılı yargılama usulünde ön inceleme aşaması tarafların; dava, cevap, cevaba cevap ve ikinci cevap dilekçelerinin başka bir ifadeyle dilekçelerin karşılıklı verilmesi aşamasının tamamlanması anından başlayarak ön inceleme duruşmasının tamamlandığı ana kadar devam eden süreci ifade etmektedir. Mahkeme ön incelemede; dava şartlarını ve ilk itirazları inceler, uyuşmazlık konularını tam olarak belirler, hazırlık işlemleri ile tarafların delillerini sunmaları ve delillerin toplanması için gereken işlemleri yapar, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği davalarda onları sulhe

veya arabuluculuğa teşvik eder ve bu hususları tutanağa geçirir (HMK md. 137/1). Bu tutanağın ön inceleme duruşma tutanağı olduğu şüphesizdir. Nitekim HMK'nın 141. maddesinin gerekçesinde uyuşmazlığın ön inceleme aşamasında netleşmesi sayesinde, ön inceleme duruşma tutanağının "yargılamanın yol haritası" olma özelliğini güçlendireceği açıklamasına özellikle yer verilmiştir.

13. Ön inceleme duruşması, HMK'nın 140. maddesinde özel olarak aynı başlık altında düzenlenmiştir. Ön inceleme aşamasının başarısı; bu oturuma doğru şekilde hazırlanılarak, yapılması gereken işlemlerin mahkeme ve taraflarca doğru bir şekilde yerine getirilmesine bağlıdır. Bu sebeple ön inceleme duruşmasında yapılacak işlemler, 140. maddenin her bir fıkrasında ayrıca belirtilmiştir. Birinci fıkra uyarınca hâkim; usule ilişkin hususlarda tarafları dinledikten sonra uyuşmazlığın esasıyla ilgili iddia ve savunmaları dikkate alarak, tarafların anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları tespit eder. Bu belirleme genel bir belirlemenin ötesinde, tarafların ortaya koydukları her bir somut vakıa üzerinde anlaştıkları veya anlaşamadıkları yönlerin tespit edilmesi niteliğindedir. İkinci fıkra ise sulh ve arabuluculuğa ilişkin özel bir fıkradır. Ön inceleme duruşmasında düzenlenen tutanak üçüncü fıkranın son cümlesinde "Tahkikat bu tutanak esas alınmak suretiyle yürütülür" şeklindeki düzenleme nedeniyle özel bir öneme sahiptir. Zira uyuşmazlık çözümlenmişse bu tutanak bir sulh belgesiyken, uyuşmazlığın devam etmesi hâlinde ise, bu belge adeta yargılamanın yolunu gösteren bir yol haritası niteliğindedir. Mahkeme, Kanun'un bu cümlesiyle davanın taraflarına; tutanakta yer almayan hususların tahkikatın konusu olamayacağı ve tahkikat aşamasında tereddüt edilen bir hâl oluştuğu takdirde neyin incelenip neyin incelenemeyeceği hususunun bu tutanak uyarınca belirleneceği yönünde söz vermiştir. Ön inceleme tutanağının bu önemi ve tarafları bağlaması sebebiyle, altının oturumda hazır bulunanlarca imzalanması gerekir.

14. Bu genel açıklamalar ışığında 14.03.2019 tarihli ön inceleme duruşma tutanağı incelendiğinde; mahkemece ilk olarak duruşmada hazır bulunan tarafların tutanağa geçirildiği, çıkartılan davetiyelerin usule uygun olarak tebliğ edildiğine ilişkin belirlemenin yapıldığı, karşılıklı verilen dilekçelerin okunarak dosyaya konulduğu ve dava şartlarında her hangi bir eksiklik olmadığına karar verildiği, hemen ardından da uyuşmazlığın "vasiyetnamenin iptali davası" olarak tespit edildiği anlaşılmıştır. Oysaki yukarıdaki paragrafta özellikle vurgulandığı üzere HMK'nın 140/1. maddesine göre hâkimin; davanın esasıyla ilgili tarafların iddia ve savunmalarını dinledikten sonra, tarafların anlaştıkları ve anlaşamadıkları hususları belirleyerek uyuşmazlığı tespit etmesi gerekir. Somut olayda mahkemece tarafların iddia ve savunmalarına ilişkin beyanları alınmadan uyuşmazlığın tespit edildiği anlaşıldığına göre; ortada usule uygun şekilde gerçekleştirilen bir ön inceleme duruşmasından söz etme imkânı bulunmadığı gibi bu nitelikteki bir ön inceleme duruşma tutanağının eldeki yargılamaya yol haritası olarak kabul edilmesi de mümkün değildir. Dosya kapsamı bir bütün olarak değerlendirildiğinde; dava dilekçesinde davacıların saklı paylarının zedelendiğini ileri sürerek dava konusu vasiyetnamenin iptali ile mirasçıların haklarının geri kazanılmasını talep ettikleri, özellikle vasiyetnamenin iptali istemine ilişkin maktu harç yanında nispi harca tabi tenkis bakımından da peşin harç yatırdıkları dikkate alındığında, davanın vasiyetnamenin iptali yanında terditli olarak tenkis isteğine de ilişkin olduğu sonucuna varılmıştır.

15. Diğer yandan uyuşmazlığın çözümünde; Mahkeme kararına güvenerek hareket eden tarafın adil yargılanma hakkının ihlâl edilip edilmediğinin tespiti de önem arz etmektedir. Mahkemeye erişim hakkı ile bir uyuşmazlığın mahkeme önüne taşınabilmesi ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanabilmesi hedeflendiğine göre, bu hak Anayasanın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün temel bir unsurudur. Bilindiği üzere tenkis dava hakkı, TMK'nın 571/1. maddesi uyarınca bir yıllık hak düşürücü süre ile sınırlandırılmıştır. Tenkis talebi yönünden dosya incelendiğinde; İlk Derece Mahkemesince verilen 31.10.2019 tarihli davanın reddine ilişkin ilk kararda tenkis talebi yönünden olumlu olumsuz bir hüküm kurulmadığı, bu karara karşı sunulan istinaf dilekçesinde "davacıların saklı paylarının zedelendiği" yönündeki açık itirazın Bölge Adliye Mahkemesince gözetildiği ve 10.11.2020 tarihli kararla davacıların tenkis talepleri yönünden bir inceleme yapılması gerektiğine işaret edilerek İlk Derece Mahkemesi kararının kaldırıldığı, bu karar üzerine İlk Derece Mahkemesince davacıların tenkis talebi yönünden inceleme yapılmak suretiyle yargılamaya devam edildiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla davacı tarafta, yapılan yargılama ile tenkis davasının esası hakkında bir karar verileceği hususunda haklı bir beklentiye yol açıldığı kuşkusuzdur. Dava hakkının hak düşürücü süre ile sınırlandırıldığı bir konuda, mahkemeye güvenerek hareket eden tarafa sorumluluk yüklenmesi sonucuna gidilmemelidir. Davacının adil yargılanma ve mahkemeye erişim hakları gözetilerek, tenkis davası yönünden ortada açılmış bir davanın bulunduğu kabul edilmelidir.
16. Hukuk Genel Kurulunda yapılan görüşmeler sırasında; davacıların dava dilekçesinde tenkis talebine ilişkin iddianın yer almadığı, saklı pay ihlâlinin vasiyetnamenin iptali sebebi olarak ileri sürüldüğü, diğer yandan 14.03.2019 tarihli ön inceleme duruşmasında uyuşmazlığın "vasiyetnamenin iptali" olarak tespit edildiği gözetildiğinde Bölge Adliye Mahkemesince verilen direnme kararının isabetli olduğu ve onanması gerektiği görüşü ileri sürülmüş ise de bu görüş yukarıda açıklanan nedenlerle Kurul çoğunluğu tarafından benimsenmemiştir.

17. O hâlde, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

VII. KARAR

Açıklanan sebeple;

Davacılar vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında açıklanan gerekçe ve nedenlerden dolayı 6100 sayılı Kanun'un 371. maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatıranlara geri verilmesine,

Dosyanın 6100 sayılı Kanun'un 373. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kararı veren Konya Bölge Adliye Mahkemesi 1. Hukuk Dairesine gönderilmesine,

29.04.2026 tarihinde oy çokluğuyla kesin olarak karar verildi.